

OK_0902 – Kolekcja tematyczna: Wydarzenia marcowe 1968 na Politechnice Warszawskiej

1. Dzieje kolekcji

Zdjęcia zostały przesłane do Ośrodka KARTA przez anonimowego ofiarodawcę.

2. Zawartość kolekcji

Na kolekcję składają się zdjęcia dokumentujące wydarzenia marca 1968 roku na Politechnice Warszawskiej. Zostały wykonane w auli Politechniki prawdopodobnie 9 marca, podczas wiecu studentów uczelni.

3. Tło historyczne

Wydarzenia 1968 roku w Polsce mają wielowątkowy wymiar. U ich podstaw leżało narastające niezadowolenie z polityki Władysława Gomułki, który szybko odszedł od liberalnych zmian wywalczonych przez społeczeństwo w 1956 roku. Działania takie jak: zaostrzenie cenzury i likwidacja wielu niezależnych inicjatyw, ograniczenie nakładów na kulturę szczególnie odczuwała inteligencja. Jej przedstawiciele zaprotestowali przeciwko takiej polityce w 1964 roku w „Liście 34”.

Wśród studentów najważniejszą rolę w wydarzeniach 1968 roku odegrała grupa tzw. komandosów – studentów Uniwersytetu Warszawskiego, m.in. Adama Michnika, Karola Modzelewskiego i Jacka Kuronia.

Bezpośrednią przyczyną zajść była demonstracja studentów pod pomnikiem Adama Mickiewicza w Warszawie 30 stycznia 1968 roku przeciwko zdjęciu ze sceny Teatru Narodowego spektaklu „Dziady” w reżyserii Kazimierza Dejmka, uznanego za „antyradziecki”. Protest przygotowali komandosi i studenci Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej. 35 uczestników manifestacji aresztowano. Studentów Uniwersytetu Warszawskiego – Adama Michnika i Henryka Szlajfera usunięto z uczelni za przedstawienie relacji z zajść zagranicznym dziennikarzom. W odpowiedzi na to komandosi zorganizowali na Uniwersytecie Warszawskim wiec. Protestujący uchwalili rezolucję, w której domagali się przywrócenia praw studenckich Michnikowi i Szlajferowi. Wiec odbył się w spokojnej atmosferze, gdy zgromadzeni mieli się już rozchodzić, zostali zaatakowani przez „aktyw partyjny” i ZOMO.

W akcie solidarności z poszkodowanymi następnego dnia odbył się wiec na Politechnice Warszawskiej, po którym doszło do walk na ulicach Warszawy. Protest zaczął rozszerzać się na cały kraj, przede wszystkim na ośrodki akademickie. W wielu odbyły się demonstracje poparcia, część z nich zakończyła się starciami z milicją. Uczestników demonstracji dotknęły represje – zatrzymania, usuwanie z uczelni. „Komandosów” postawiono przed sądem, zapadły wyroki, m.in. 3,5 roku więzienia dla Jacka Kuronia i Karola Modzelewskiego. Represje spotkały też pracowników nauki wspierających studentów.

Z wydarzeniami marca 1968 roku wiązała się także kampania antysemitka, w rezultacie której prześladowano osoby pochodzenia żydowskiego (usuwanie z pracy, konieczność emigracji).

4. Etapy opracowania i digitalizacji

Ze zdjęć została utworzona jedna jednostka archiwalna. Wszystkie fotografie zostały zeskanowane, opracowane i zarchiwizowane. Ich kopie są dostępne na stronie Archiwum Fotografii: foto.karta.org.pl

Archiwum Fotografii Fundacji Ośrodka KARTA

Ul. Narbutta 29, 02-536 Warszawa

tel.: (+48 22) 646 36 90

e-mail: foto@karta.org.pl

